

Seminarium “Różnorodność seksualna nastolatka, a relacja z dorastającym dzieckiem”

Seminarium online 08.11.2023

Czym jest seksualność i jak wygląda rozwój seksualny

“Seksualność człowieka jest zjawiskiem złożonym, obejmującym interakcje w zakresie płci biologicznej, podstawowej świadomości płci i ról płciowych danej osoby.

Pomyślnie przechodzenie przez normalne etapy rozwoju seksualnego dzieci i młodzieży jest istotne, ponieważ umożliwia optymalne osiągnięcie satysfakcjonującego życia w dorosłości.”

Rozwój seksualności dziecka rozpoczyna się w momencie urodzenia!! Co więc wydarza się w rozwoju człowieka przed okresem nastoletnim i jest ważne z perspektywy rozwoju seksualnego Nastolatka?

- Odkrywanie i badanie świata zewnętrznego poprzez różne zmysły
- Ciekawość i badanie własnego ciała
- Doświadczanie kontaktu fizycznego
- Rozwój własnej tożsamości i wyodrębnienie się Ja (rozumienie, że jest się odrębną osobą, że istnieją inne odrębne osoby oraz, że można przynależać do pewnych grup)
- Nauka norm społecznych
- Wyznaczanie własnych granic (także cielesnych)
- Usankcjonowanie się obrazu własnego ciała - psychologicznej reprezentacji własnego ciała
- Nawiązywanie przyjaźni, podziały grupowe (czasami także ze względu na płeć)
- Fantazjowanie o “miłości” i pierwsze uczucia “zakochania”
- Interesowanie się światem “dorosłych

Wiek od 12 do 18 lat

W zakresie biologicznym:

- wzrost stężenia i aktywacja hormonów płciowych – testosteronu u chłopców, estrogenu i progesteronu u dziewcząt
- zmiany proporcji całego ciała - wzrost, waga, długość kończyn
- rozwój wtórnych cech płciowych

- pojawienie się pierwszej miesiączki
- zwiększenie masy tkanki tłuszczowej u dziewcząt
- zaokrąglenie piersi i bioder u dziewcząt
- zwiększenie masy mięśniowej u chłopców
- pojawienie się pierwszych ejakulacji u chłopców
- pojawia się owłosienie łonowe
- występowanie tzw. skoku pokwitaniowego
 - początek pokwitania u chłopców → 10 – 14 rok życia
 - początek pokwitania u dziewcząt → 10 – 13 rok życia
 - przyrosty masy ciała → około 2 kg rocznie
 - wzrastanie → około 6 – 8 cm rocznie (a nawet niekiedy do 15 cm na rok)

W zakresie psychicznym:

- Zmienia się postrzeganie własnego ciała
 - wzmożone zainteresowanie własnym ciałem, jego funkcjami i możliwościami
 - koncentracja na ciele
 - wzmożony krytycyzm
 - w celu stabilizacji własnego obrazu ciała
- Osoby w wieku młodzieńczym mogą być bardzo niepewne w odniesieniu do swojego rozwoju własnego ciała i zadawać sobie pytanie „Czy to jest prawidłowe?”, „Czy ich rozwój nie przebiega zbyt wolno w porównaniu z rówieśnikami?”, „Czy wyglądają podobnie jak inne osoby w ich wieku?”
- Rozwijają się seksualny wizerunek samych siebie: traktują siebie jako osoby, które mogą uprawiać seks, a to z kolei jest powodem, że chcą być atrakcyjne. Jednocześnie młode osoby mogą mieć wątpliwości co do własnych „zdolności” seksualnych i chcieć je aktywnie weryfikować i sprawdzać.
- Pojawiać się może większe zainteresowanie seksualnością osób dorosłych. Nastolatki częściej fantazjują na temat seksualności i słyszą oraz widzą różne rzeczy w książkach, telewizji i Internecie, co z kolei zwiększa ich ciekawość.
- Młodzi ludzie zdobywają doświadczenia intymne i seksualne. .
- Młode osoby w coraz bardziej wyraźny sposób uświadamiają sobie, czy są heteroseksualne, homoseksualne, panseksualne, biseksualne, itp., a także na ile utożsamiają się z własną płcią biologiczną. Następować więc może proces weryfikacji między płcią biologiczną a psychologiczną, a w jej wyniku może pojawić się chęć skorygowania i dopasowania tych dwóch obszarów jeśli młoda osoba czuje dysonans/niezgodność między nimi.
- Nastolatki nabierają większego doświadczenia, jak układać sobie relacje z innymi osobami: pertraktacje, komunikowanie się, wyrażanie życzeń i

wyznaczanie granic oraz okazywanie szacunku – wszystko to stanowi dla nich istotne kwestie.

Po co Nastolatkom taki rozwój?

- Budowanie korzystnych i zdrowych relacji, związków
- Rozumienie i umiejętność wyrażania oraz stawiania własnych granic cielesnych i psychicznych
- Wrażliwość oraz tolerancja i akceptacja innych osób
- Rozumienie własnych potrzeb seksualnych
- Usankcjonowanie się obrazu własnego ciała i tożsamości
- Budowanie poczucia własnej wartości
- Rozbudowywanie własnej samoświadomości i decyzyjności w działaniu
- Świadomość własnych potrzeb, dzięki którym młody dorosły będzie mógł funkcjonować w sposób możliwie zgodny ze sobą

Czy w takim razie rozwój seksualny kończy się wraz z dorastaniem? → NIE

Rozwój seksualny dokonuje się przez całe życie człowieka:

- Osoby dorosłe na każdym etapie swojego życia mogą doświadczać różnego rodzaju trudności, wątpliwości związanych ze sferą własnej seksualności. Może odbywać się to zarówno w obrębie trwałego związku, jak również bez względu na status relacyjny
- Osoby dorosłe mogą samorozwijać się w obrębie własnej seksualności.
- Zgodnie z postępem i wzrostem świadomości społeczeństwa dokonywać się może zmiana i postęp indywidualny osoby dorosłej.
- Osoby dorosłe na każdym etapie swojego życia mogą redefiniować swoją seksualność

Pojęcie normy w seksuologii:

To co “normalne” lub “nienormalne” jest bardzo trudno zdefiniować i w psychologii oraz naukach pokrewnych toczą się całe dyskusje tylko wokół tematu kto i co takiego uznaje za jeszcze normalne a co już nie.

Dlatego przydatne jest żeby patrzeć na normę z różnych perspektyw, część z nich przedstawimy poniżej:

1. **norma społeczna, obyczajowa, religijna** - czyli taka, która jest przyjęta i akceptowalna społecznie przez daną grupę: w związku z tym, zależy ona przede wszystkim od światopoglądu i osobistych wartości wyznawanych przez osobę lub

grupę osób dokonujących oceny czy dane zachowanie mieści się w granicach normy czy nie i w związku z tym zależnie od sytuacji może się znacznie różnić; przykład z życia codziennego: dziadkowie nastolatka mogą mieć inne zdanie na temat jakie zachowania są dla nastolatków normalne i akceptowalne niż grupa najbliższych przyjaciół tego samego nastolatka.

2. **norma prawna** - czyli taka, która jest zapisana w kodeksie prawa cywilnego danego kraju; w Polsce wiek zgody (czyli arbitralnie ustalony wiek, w którym prawo uznaje, że osoba jest już na tyle dojrzała by umieć podjąć samodzielną i poinformowaną decyzję na temat współżycia seksualnego) wynosi 15 lat - każda aktywność seksualna z inną osobą poniżej wieku zgody, zaklasyfikowana jest przez system prawny jako czyn pedofilijny, a za ich popełnienie lub zatajenie informacji o takim przestępstwie grozi odpowiedzialność karna.
3. **norma statystyczna** - czyli taka, która wynika ze statystyki dotyczącej tego jakie zachowanie lub cecha są najbardziej rozpowszechnione w danej populacji; norma statystyczna niekoniecznie musi stanowić o patologii, wskazuje jedynie sytuacje najczęstsze np. wg. normy statystycznej, bycie osobą rudą, jest cechą odbiegającą od normy, ponieważ cechę tę ma ok. 1-2% populacji. Czasem zdarza się jednak, że odstawanie od normy statystycznej bywa piętnowane społecznie.
4. **norma medyczna** - czyli norma rozumiejąca zdrowie seksualne jako zdolność do reprodukcji, wolność od chorób przenoszonych drogą płciową oraz brak dysfunkcji seksualnych; współcześnie zastępowana coraz częściej normą kliniczną, która dodatkowo uwzględnia aspekty psychologiczne i zachęca do wzbogacania swojego życia seksualnego o dążenie do przyjemności i elementy więziotwórcze.
5. **norma indywidualna i partnerska** - czyli norma oparta na indywidualnych wartościach, potrzebach i pragnieniach wszystkich osób uczestniczących w danym zachowaniu seksualnym, do których spełnienia niezbędne są kryteria:
 - a) dojrzałości
 - b) dobrowolności udziału i obopólnej akceptacji na każdy element zachowania seksualnego
 - c) dążenia do obopólnej przyjemności
 - d) nieszkodzenia zdrowiu
 - e) nieszkodzenia osobom postronnym

Ważne jest żeby zaznaczyć, że żadna z tych kategorii nie jest “lepsz” lub “gorsza” niż inne: można je sobie wyobrazić jako różne dostępny zestaw soczewek do mikroskopu, które zależnie od kontekstów lub potrzeb można zmieniać i przez które będziemy przyglądać się seksualności. Jednak czy chcemy czy nie, i bez względu na to które z norm są nam osobiście najbliższe, wszystkie one są tak samo prawdziwe, żadna z kategorii nie ma też “moralnej wyższości” nad inną → jedyne co warto brać pod uwagę, to to, że każda z nich może się wiązać z innymi naszymi postawami i innymi konsekwencjami np. dla relacji jaką próbujemy zbudować.

Rozmawiamy o znaczeniu normy, ponieważ nam różnorodność seksualna w kontekście nastolatka kojarzy się przede wszystkim z tematyką orientacji seksualnej lub płciowości. Dorastanie to bowiem ten szczególny czas, w którym młody człowiek przygotowujący się do wejścia w dorosłość, musi odpowiedzieć sobie na pytanie “kim jestem?” również w sferze tego jak ma wypełniać rolę kobiety lub mężczyzny, a także tego kim jest romantycznie zainteresowany oraz kogo uważa za atrakcyjnego.

Rozmawianie ze swoimi dziećmi o seksualności w ogóle, to temat uważany powszechnie za szczególnie trudny dla rodziców. Sprawa może się dodatkowo skomplikować, w sytuacji w której dziecko odkrywa, że w jakiś sposób nie identyfikuje się w kwestii seksualności z normą statystyczną.

Definicje:

Orientacja seksualna - złożony psychologiczny konstrukt obejmujący tożsamość opartą o to kto pociąga daną osobę fizycznie i emocjonalnie

Jak powstaje orientacja seksualna?

Często mówi się o jej “odkrywaniu” nie bez powodu - nikt z nas nie rodzi się z oczywistą wiedzą na temat swojej orientacji seksualnej.

W wieku dorastania, kiedy nastolatek usiłuje znaleźć odpowiedzi na temat tego kim jest, zaczyna jednocześnie fantazjować o sobie w związku lub w sytuacjach seksualnych. Zaczyna obserwować jednocześnie wobec kogo czuje pociąg lub fascynację - zarówno taką fizyczną jak i romantyczną. Z czasem, łączne doświadczenia tego kto i w jakich sytuacjach podoba się nastolatkowi, tworzą spójny pogląd na temat samego/samej siebie. Kiedy myślę o atrakcyjnych osobach i moje doświadczenia podpowiadają mi, że to osoba przeciwnej płci, pewnie jestem osobą heteroseksualną. Jeśli płci przeciwnej, pewnie homoseksualną. A może podoba mi się równie dużo osób tej samej płci i innej niż moja na raz?

Podobnie sytuacja ma się z płciowością:

Z czasem można doświadczać, że pewne elementy męskiej lub kobiecej roli mogą do nas nie pasować, a czasem, że w ogóle nie utożsamiamy się z postrzeganiem nas jako kobiety lub mężczyzny - i dzieje się tak bez względu na narządy płciowe (przykład: kobieta po mastektomii i histerektomii z powodów medycznych nadal będzie rozpoznawana jako kobieta; zauważcie, że w miejscu publicznym prawie nigdy nie widzimy genitaliów innej osoby, a i tak jakoś magicznie umiemy domyślić się, czy ta osoba jest mężczyzną czy kobietą).

Dysforia to jednak szczególny stan dystresu spowodowanego poczuciem, że to jak wyglądam czy prezentuję się na zewnątrz, jest kompletnie nie związane z tym, jak czuję się w środku.

Pewna osoba transpłciowa udzielająca wywiadu na temat swojej transpłciowości, opowiadała o odczuwaniu swojej dysforii w następujący sposób:

- *To jeden z kolejnych dużych mitów dotyczących transpłciowości: że wszystkie transpłciowe osoby przechodzą przez ten sam konkretny proces czy to samo leczenie. Prawda jest taka, że osoby transpłciowe przechodzą przez leczenie dostosowane indywidualnie tak, aby zaadresować problemy które to oni zgłaszają. Niektórzy mają duży problem ze swoimi rysami twarzy, przez co patrzenie w lustro jest dla nich bardzo trudne. I dla niektórych z nich.. no wiesz, na przykład operacja plastyczna twarzy może być odpowiedzią. Niektórzy chcą przechodzić przez genitaloplastię, inni nie. To byłaby falloplastia, waginoplastia i metoidoplastia. A część z nich akceptuje to co mają - że to coś co ich nie stresuje i nie mają o tym natrętnych myśli. Lub to nie jest coś co utrudnia im funkcjonowanie. I to jeden z tych kolejnych dużych mitów - że wszystkie osoby trans wykonują te same zabiegi w ramach leczenia.*
- *Coś co usłyszałem od moich przyjaciół trans, albo od innych osób które wypowiadają się publicznie jako mit, to takie skupienie osób cispłciowych na „co masz tam na dole”. I że to odrobinę... nie trafia w problem z którym się mierzą. Że jest na tym zbyt skoncentrowanie. Że wiele osób mówi „ooo, ale... plastyka... um... czy.. to tak w całości, bo jeszcze przecież nie miałaś operacji, bla bla bla”*
- *(śmiech)*
- *Że jest dużo wstydu i śmiechu wokół tego tematu, kiedy tak naprawdę... a) to może nie być najważniejszy problem dla tej osoby, b) to.. niczyja sprawa.*
- *Tak, to niemal wynika ze zdrowego rozsądku - ja nie zapytam cię o twój sprzęt. Obiecuję, nie będę tego robić. I oczekuję tego samego w zamian. Żeby nie pytać mnie o historię mojego... tego co mam między nogami. Bo to po prostu niegrzeczne.*
- *Tak tak. I do tego, nie od tego zależy czy będziesz traktować mnie jako kobietę czy jako mężczyznę społecznie. To nie jest zależne od twojej wiedzy o moich genitaliach.*
- *Nie.*

[...]

- *Więc jeśli nie chodzi tu o genitalia, to o co tak naprawdę chodzi [w dysforii] przeciętnej osobie trans?*
- *Więc... Tak jak mówiłam, to zależy od osoby. Mogę ci mniej więcej opisać jak to wyglądało dla mnie. Życie jako ukryta osoba trans czułam jako... matematyczne obliczanie każdego twojego kolejnego kroku w życiu. Stoisz rano przed lustrem i nie lubisz tego co w nim widzisz. Nie rozpoznajesz go. Ale wciąż tam stoisz. Na ostatnim wywiadzie jakiego udzielałam przed tranzycją, pamiętam stanie przed lustrem w garniturze i krawacie i myślenie: „okej.. kim dziś jestem?”, „kogo udaję gdy tam wchodzę?”, „jakie muszę zrobić wrażenie na tych ludziach?”, „z kim tam rozmawiam?”, „co mnie motywuje?”. A kiedy już tam wchodzę... to nie tylko tak, że odgrywam tam jakąś rolę. To raczej obecne w każdym momencie: „czy mówię w*

odpowiedni sposób?”, „czy odpowiednio gestykuluje?”, „siedzę w odpowiedni sposób?”, „chodzę w odpowiedni sposób?”, „czy noszę torbę odpowiednio?”, „odpowiednio władam ręce do kieszeni?”... to wszystko na raz, poczucie że musisz to świadomie ogarnąć i robić dokładnie inaczej niż podpowiada ci instynkt. I to naprawdę trudne. I naprawdę stresujące. Był taki przykład dziennikarki, cisłciowej, Nory Vincent, która we wczesnych latach 2000, postanowiła przeprowadzić eksperyment społeczny. Chciała spróbować żyć jako mężczyzna przez rok. I stres związany z usiłowaniem utrzymania tej fasady, żeby prezentować się, i być widzianym i zachowywanie się jak osoba płci innej niż ta z którą się identyfikowała... był taki, że zgłosiła się do kliniki zdrowia psychicznego w jedenastym miesiącu eksperymentu.”

Dlaczego jednak to nie jest tak oczywiste? i czemu tyle mówiliśmy wcześniej o normach?

Odkrywanie orientacji przebiegałoby w opisany sposób, gdyby nie to, że żyjemy w kulturze, które orientacji heteroseksualnej nadaje wyższą wartość niż innym orientacjom oraz automatycznie zakłada, że wszyscy są heteroseksualni. Gdyby nie to założenie nigdy nie byłoby potrzeby “ujawniania” innym swojej orientacji, ponieważ nie istniałby też powód dla którego konieczne byłoby jej ukrywanie, tak jak nie jest konieczne ukrywanie rudego koloru włosów. To zjawisko nazywa się **heteronormatywność**.

To między innymi przez to w ostatnim czasie zanotowano różnicę pokoleniową w tym jak wiele osób identyfikuje się jako osoba LGBT - w pokoleniu osób urodzonych 1964-1980 wynik to 3,3%, natomiast osoby urodzone w latach 1980-1996 deklarują, że aż 11,2% z nich są osobami LGBT, a wśród osób urodzonych w latach 1997-2004, deklaruje tak aż 19,7%.

Dzieje się tak, ponieważ w toku dorastania wiele osób przeżywa fascynację osobą o płci takiej samej jak jej własna i jest to dość powszechne doświadczenie wielu osób - nawet takich które uważają się za heteroseksualne. Jednak często nauczani, że “to przejdzie”, albo to “tylko bardzo bliska przyjaźń która zdarza się między dziewczynkami” albo po prostu przyznanie się przed samym sobą, że ma się takie odczucia jest na tyle przerażające, że osoba ukrywa tę świadomość nawet przed sobą.

Właśnie dlatego orientacja nie jest tylko tym kto nam się podoba i kogo uważamy za atrakcyjnego - jest to jej ważny komponent i coś czego nie możemy świadomie kontrolować. Orientacja seksualna to jednak także temat JAK ROZUMIEMY to że ktoś się nam podoba i jakie mamy na tej podstawie wnioski o sobie. Stąd zmiana pokoleniowa - kiedy dzieci uczą się z kultury lub seriali, dzięki tzw. reprezentacji w mediach osób LGBT, możliwa staje się inna interpretacja swoich odczuć: może zamiast “to przejdzie, to tylko jednorazowy przypadek”, można rozumieć swoje odczucia jako “a może jestem osobą biseksualną?”

Orientacja seksualna nie musi determinować związków w które wchodzimy - osoba która uważa się za heteroseksualną może wchodzić w intymne, romantyczne lub seksualne z osobami tej samej płci i tak samo osoba uważająca się za homoseksualną, może zdecydować, że wejdzie w związek z osobą innej płci niż ona sama: rozpoczęcie jakiegoś związku i trwanie z nim, to kwestia DECYZJI. Nie orientacji.

Pytanie w takim przypadku brzmi jednak, co sprawiło, że osoba zdecydowała się na taką decyzję i czy w związku z tym odczuwa radość, czy może stres i poczucie nieszczęścia.

Orientacja seksualna nie musi też pozostawać identyczna na przestrzeni całego życia.

Słownik pojęć:

Coming out – ujawnienie przed kimś swojej tożsamości związanej z nieheteroseksualną orientacją lub niecisplciowością; coming out jest procesem dla każdej osoby i podejmowany jest więcej niż jeden raz: osoba może chcieć otworzyć się w gronie przyjaciół, jednak pozostawić swoją tożsamość w tajemnicy przed współpracownikami itp.

Heteroseksualność – orientacja psychoseksualna, w której osoba czuje, że w sensie romantycznym i fizycznym podobają jej się osoby płci innej niż jej własna

Homoseksualność – orientacja psychoseksualna, w której osoba czuje, że w sensie romantycznym i fizycznym podobają jej się osoby płci takiej samej jak jej własna

Biseksualność – orientacja psychoseksualna, w której osoba czuje, że w sensie romantycznym i fizycznym podobają jej się zarówno osoby płci innej niż jej własna i płci takiej samej jak jej własna

Panseksualność – orientacja psychoseksualna, w której osoba czuje, że w sensie romantycznym i fizycznym podobają jej się osoby niezależnie od ich płci

Aseksualność – orientacja psychoseksualna, w której osoba nie czuje pociągu do innych osób

Cisnormatywność – założenie o większości ludzi, że będą identyfikować się z płcią nadaną przez lekarzy przy urodzeniu, że będą realizować związaną z nią kulturowo rolę płciową oraz przypisywanie większej wartości ekspresji płciowej zgodnie z płcią nadaną przy urodzeniu

Cisplciowość – identyfikowanie się z płcią nadaną przez lekarzy przy urodzeniu

Transplciowość – identyfikowanie się z płcią inną niż ta nadana przez lekarzy po urodzeniu

Niebinarność – nie identyfikowanie się z żadną płcią, co może wyrażać się różnorodną ekspresją własnej płciowości

Interpłciowość – ogólny termin określający, że w momencie urodzenia osoba miała zróżnicowane cechy płciowe, które nie pozwalały na jednoznaczne przypisanie jej do jednej płci; osoby interseksualne mogą identyfikować się zarówno jako kobiety, mężczyźni, osoby niebinarne, mogą też być dowolnej orientacji

Deadname – z ang. martwe imię, czyli imię osoby transpłciowej nadane jej przy urodzeniu, jednak niezgodne z odczuwaną przez tę osobę płcią; często osoba transpłciowa ujawniając swoje doświadczenia prosi o nazywanie jej nowym imieniem i zwracanie się do niej zaimkami odpowiednimi do płci którą odczuwa. Z badań wynika, że zwracanie się najbliższych do osoby transpłciowej jej preferowanym imieniem i zaimkami obniża ryzyko samobójstwa (u osób transpłciowych najwyższego w całej grupie osób LGBT) aż o 65%

Tranzycja – proces w którym osoba identyfikująca się jako transpłciowa podejmuje działania żeby ujednoczyć swoją ekspresję płciową i płeć z którą się identyfikuje; nie istnieje jedna „poprawna” metoda tranzycji, ponieważ wszystko zależy od potrzeb danej osoby: może być to zmiana ubioru, sposobu pielęgnacji ciała, zmiana fryzury, zmiana imienia w dokumentach lub ingerencje medyczne np. terapia hormonalna, operacje plastyczne np. twarzy, klatki piersiowej, genitaliów; każda osoba transpłciowa ma inne potrzeby co do tego jak chce przechodzić tranzycję i nie można mówić, że którąś z tych opcji jest lepsza lub bardziej „pełna” niż inne

Queer - z ang. “dziwny, niecodzienny” - słowo które w przeszłości było używane jako obraźliwe w stosunku do społeczności LGBT, dziś “odzyskane” (czyli takie, które z czasem zmieniło znaczenie by nie miało już tak obraźliwej konotacji); współcześnie używane do określenia kogoś kto nie jest osobą heteroseksualną i/lub cispłciową, ale z jakiegoś powodu nie umie lub nie chce określić się jako osoba o konkretnej orientacji lub płci, czuje się “pomiędzy”

Rozmowa o seksualności z Nastolatkiem

Czemu tak trudno jest rozmawiać nam otwarcie o seksualności z nastolatkami lub w ogóle ze sobą nawzajem?

- własne skrupowanie tematem seksualności → często spowodowane utartymi przekonaniami, stereotypami (przekazywanymi niekiedy z pokolenia na pokolenie)
- brak wiedzy na temat różnorodności seksualnej
- pozostawanie we własnej perspektywie

- trudności w odnalezieniu się w szybko zmieniającym się świecie (także Nastolatka)

Co nam to ułatwia, czego potrzebujemy żeby móc mówić bardziej otwarcie?

- wiedza
- świadomość własnej seksualności, potrzeb, granic (być może ich poznawanie i dookreślanie)
- traktowanie Nastolatka “na serio” → jego/jej uczuć, myśli, przeżyć i przekonań
- sprzyjające miejsce i czas do rozmowy
- ciekawość siebie samego oraz Nastolatka

Jakie myśli i emocje pojawiają się w związku z tym, że nasze dzieci mogą reprezentować różnorodność seksualną?

- odrzucenia Nastolatka przez innych
- zdania innych ludzi
- braku akceptacji
- trudności w zrozumieniu
- “że dziecko będzie inne niż wszyscy”
- “że dziecko nie wejdzie w satysfakcjonujący związek”
- “że dziecko zmieni zdanie”
- że dziecku w związku z nieakceptowaną przez innych tożsamością stanie się krzywda
- że nie będziemy mogli zrealizować pewnych własnych fantazji o dorastaniu dziecka np. odprowadzenie córki do ołtarza, opieka nad wnukami etc. (co niekoniecznie musi być prawdą → osoba heteroseksualna może współcześnie zdecydować, że nie chce brać ślubu lub że chce z różnych powodów pozostać bezdzietna; w drugą stronę to także możliwe: wiele osób LGBT bez względu na płeć i orientację marzy i realizuje marzenia o ślubach, białych sukienkach oraz o spełnieniu się w roli rodzica)
- że w związku z “innością” dziecka my także zostaniemy odrzuceni przez najbliższą rodzinę lub przyjaciół
- że skoro dziecko takie jest, to może to my gdzieś w jego wychowaniu popełniliśmy błąd (co także nie jest prawdą - naszego pociągu do innych osób nie da się kontrolować, tak jak i nie da się kontrolować decyzji innej osoby; to że dziecko zastanawia się jakie ma doświadczenia i że ma odwagę żyć w zgodzie z tym jak siebie widzi i co jest dla niego dobre, to dowód że wychowaliśmy kogoś świadomego własnych potrzeb i gotowego zaważczyć o ich spełnienie)

Gdzie szukać więcej informacji o różnorodności seksualnej lub wsparcia dla siebie lub dziecka?

My rodzice – stowarzyszenie ojców, matek i sojuszników osób LGBT+ <http://myrodzice.org/>

Kampania Przeciw Homofobii – organizacja pozarządowa zajmująca się przeciwdziałaniem dyskryminacji ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową oraz walcząca o prawa osób LGBT+ <https://kph.org.pl/>

Lambda Warszawa – stowarzyszenie na rzecz osób LGBT+ której celem jest budowanie pozytywnej tożsamości osób LGBT+ i kształtowanie akceptacji społecznej dla tych osób <https://lambdawarszawa.org/>

Fundacja Trans-Fuzja – fundacja na rzecz osób transpłciowych <https://www.transfuzja.org/>

Akademia Rodziców Nastolatka – wyzwania i możliwości

- a. Program finansowany przez miasto stołeczne Warszawa
- b. Skierowany do rodziców i opiekunów nastolatków w wieku 12+
- c. Profil programu na FB
<https://www.facebook.com/AkademiaRodzicowNastolatka>
- d. Zapisy do newslettera
<https://tiny.pl/cdc48>
- e. Zapisy na bezpłatne konsultacje rodzicielskie
Tel: 22 499 37 33 (telefon czynny pon.-pt. godz. 9.00-15.00)

